

ภูมิอากาศจังหวัดนครราชสีมา

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดนครราชสีมาตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 187 เมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 20,494 ตารางกิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 259 กิโลเมตร ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดชัยภูมิและขอนแก่น
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดปราจีนบุรีและนครนายก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดลพบุรีและสระบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมาเป็นที่ราบสูง ซึ่งอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางระหว่าง 150 - 300 เมตร ทิศตะวันตกและทิศใต้มีภูเขาและป่าเป็นแนวยาวกั้นเขตแดน คือทิวเขาตองพญาเย็น (เขาใหญ่) และทิวเขาตองรัก ส่วนบริเวณตอนล่างค่อนข้างราบเรียบและตะวันออกเป็นที่ราบลุ่ม ก่อให้เกิดต้นน้ำลำธารสำคัญหลายสาย เช่น ลำน้ำมูล ลำพระเพลิง ลำตะคอง ลำเชิงไกร ลำปลายมาศ ลำแฉะ ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของจังหวัด

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดนครราชสีมาขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์จะอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ทำให้จังหวัดนครราชสีมา มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป ส่วนมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จะพัดเอาความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดนครราชสีมา พิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย และบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนซึ่งมีคุณสมบัติเป็นมวลอากาศเย็นและแห้งจะแผ่ลงปกคลุมประเทศไทยในช่วงดังกล่าว ทำให้บริเวณจังหวัดนครราชสีมา มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป ในบางปีฤดูหนาวอาจเริ่มช้ากว่ากำหนดนี้ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยด้วย สำหรับเดือนที่มีอากาศหนาวมากที่สุดจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม

ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้เป็นช่วงว่างของฤดูมรสุมอากาศจะร้อนอบอ้าวโดยทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอาความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย ประกอบกับร่องความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณประเทศไทยตอนบน ในระยะนี้อากาศจะมีความชุ่มชื้นมาก ทำให้มีฝนตกชุกมากขึ้นตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุก

หนาแน่นมากที่สุดในรอบปี อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่จะทำให้มีฝนตกชุกแล้ว ยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย และหลังจากกลางเดือนตุลาคมเป็นต้นไปฝนจะเริ่มลดน้อยลงอย่างรวดเร็ว

อุณหภูมิ

เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครราชสีมาเป็นที่ราบสูง มีป่าและเทือกเขาสูงกันเขตแดนเป็นแนวยาวอากาศจึงค่อนข้างร้อนอบอ้าวมากในช่วงฤดูร้อน ส่วนในฤดูหนาวอากาศค่อนข้างจะหนาวเย็น อุณหภูมิโดยเฉลี่ยตลอดทั้งปี 27.7 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.2 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.2 องศาเซลเซียส โดยเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี ซึ่งเคยวัดอุณหภูมิสูงสุดได้ 43.2 องศาเซลเซียส (สถานีตรวจอากาศนครราชสีมา อ.เมือง) เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2559 ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนธันวาคมถึงมกราคม อุณหภูมิต่ำที่สุดวัดได้ 3.6 องศาเซลเซียส (สถานีอากาศเกษตรปากช่อง อ.ปากช่อง) เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2518

ฝน

เนื่องจากจังหวัดนครราชสีมามีเทือกเขาเพชรบูรณ์และเทือกเขาตองพญาเย็นอยู่ทางทิศตะวันตก ส่วนทางทิศใต้มีเทือกเขาพนมดงรักและเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งเป็นแนวขวางกั้นไม่ให้มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้ามาปกคลุมโดยสะดวก ทำให้มีฝนทางด้านตะวันตกและทางด้านใต้ของภูเขาเป็นส่วนมาก ปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดปีของจังหวัดนครราชสีมา 1,112.0 มิลลิเมตร และมีจำนวนวันที่ฝนตก 116 วัน เดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปี โดยมีปริมาณฝนเฉลี่ย 233.0 มิลลิเมตร และมีจำนวนวันที่ฝนตก 19 วัน ปริมาณฝนมากที่สุด 24 ชั่วโมง วัดได้ 172.6 มิลลิเมตร ที่สถานีอุตุนิยมวิทยาอุทกโชคชัย เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2519

พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวผ่านหรือเข้าสู่จังหวัด นครราชสีมา มีแหล่งกำเนิดจากทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตก โดยเคลื่อนตัวผ่านประเทศเวียดนาม กัมพูชา และลาวก่อนจะเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยทำให้พายุหมุนเขตร้อนอ่อนกำลังเป็นพายุดีเปรสชันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่มีกำลังและความรุนแรงมากนัก นอกจากทำให้เกิดฝนตกหนักถึงหนักมากจนก่อให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันได้ในบางพื้นที่ สำหรับช่วงเวลาที่พายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวผ่านหรือเข้าสู่จังหวัดนครราชสีมาจะเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนเป็นต้นไปจนถึงเดือนพฤศจิกายน โดยเฉพาะเดือนกันยายนเป็นช่วงที่พายุหมุนเขตร้อนมีโอกาสเคลื่อนเข้าสู่จังหวัดนี้ได้มากที่สุด

จากสถิติในคาบ 72 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2494-2565 พบว่า พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวผ่านจังหวัดนครราชสีมา มีทั้งหมด 23 ลูก มีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชันทั้งหมด โดยเคลื่อนตัวผ่านในเดือนมิถุนายน 1 ลูก (2512) เดือนสิงหาคม 1 ลูก (2508) เดือนกันยายน 12 ลูก (2501, 2502, 2506(2), 2512, 2515(2), 2522, 2528, 2548, 2556, 2558) เดือนตุลาคม 8 ลูก (2506, 2513, 2524, 2526, 2531, 2533, 2535, 2549) และเดือนพฤศจิกายน 1 ลูก (2517)

ที่ตั้งสถานีอุตุนิยมวิทยาในจังหวัดนครราชสีมา

สภาวะอากาศที่จัดทำขึ้นทั้งหมดนี้รวบรวมจากผลการตรวจอากาศของสถานีตรวจอากาศนครราชสีมา (ประมาณละติจูด $14^{\circ} 58'$ เหนือ ลองจิจูด $102^{\circ} 05'$ ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 187 เมตร) ได้ทำการตรวจสอบประกอบอุตุนิยมวิทยาต่างๆ วันละ 8 เวลา คือ 01.00, 04.00, 07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 และ

22.00 น. แล้วส่งรายงานผลการตรวจไปยังกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติในรอบ 30 ปี ซึ่งสามารถติดต่อขอข้อมูลต่าง ๆ ได้โดยตรงกับสถานีฯ ตามที่อยู่ดังนี้

สถานีอุตุนิยมวิทยานครราชสีมา ตั้งอยู่หมู่บ้านรถไฟ ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
โทร. (044) 242033

สถานีอุตุนิยมวิทยานครราชสีมา (กลุ่มงานอุตุนิยมวิทยาอุทกโชคชัย) อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา
โทร. (044) 491415

สถานีอุตุนิยมวิทยานครราชสีมา (กลุ่มงานอากาศเกษตรปากช่อง) อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
โทร. (044) 312455

หมายเหตุ - สถิติภูมิอากาศที่เป็นค่าเฉลี่ยใช้ข้อมูล คาบ 30 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 – 2563
- สถิติภูมิอากาศที่มีค่าเป็นที่สุดใช้ข้อมูล ตั้งแต่ พ.ศ. 2494 – 2565

ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา
กรมอุตุนิยมวิทยา
มกราคม 2566